

תחת הנוכח

מ זה כמה חודשים מתכוון אני לכתוב מאמר זה. התאפקתי. איני יכול להוסיף ולהתאפק. אמרו לי: לא כדאי לכתוב את הדברים. זה יכול להזיק. זה עלול להשפיע על משהו לרעה. אך בינתיים יושב אהרונצ'יק כהן בבית הפוהר, יום אחר יום, לידה אחר לידה. ויחד עמו כלואים העקרונות שאנו מאמינים בהם, מושגי-הצדק שהם קודש לנו. שתיקתנו מתפרשת כהשלמה. יכול משהו להשלות את עצמו כי פרשת אהרון כהן תרד מסדר-היום, תישכח, תיגנב. זה לא יהיה כך.

★ ★ ★

א פשר למטמם אנשים במלים יפות. ביחוד כשהן לאטיניות, ופירושו אינו מובן. כמה טוב להסתתר מאחורי מלה לאטינית! כמה קל להרגיע בה את המצפון!

ומכל המלים הלאטיניות, אילו נוחות יותר מן המדים „סוב יודיצה“?

יש בהן כישוף מיוחד, בשתי מלים אלה. הפלט אותן באמצע ויכוח לוהט — והחייכות ישתק. השב בהן לפלוגי הפונה אל מצפונך והמציק לשלוח-נפשך — והוא ירפה. כי זה טבען של מלים לאטיניות.

על כן, אולי מוטב שנשתמש בתרגום העברי. „סוב יודי“ — הרי אין פירושו אלא: „תחת השופט“. משמע: העניין תלוי ועומד בדיון משפטי.

„תחת השופט“ — הודעה פשוטה, שאין בה כל כישוף וכל מיסטריון. לעתים היא נכונה, לעתים אינה נכונה. במידה שהיא נכונה, יש להתחשב בה, בגבולות ההגיון וההגינות.

במידה שאינה נכונה, יש לקרוע אותה ביד אלימה, ככל תירוץ אחר הבא לחפות על אונם של עקרונות ועל הונאת המצפון.

★ ★ ★

א ומרים לנו: פרשת אהרון כהן היא „סוב יודיצה“. בית-המשפט העליון של מדינת ישראל טרם שמע את העירעור, ועדיין לא נתן את פסק-דינו, שהוא סופי. העניין נתון תחת ידי השופטים.

הבה נבדוק טענה זו בעינינו.

מה הוא סוב יודיצה בפרשת אהרונצ'יק? אהרון כהן הועמד לדין על פי חוק מסויים — החוק לתקן דיני עונשין (בסחון המדינה) תשי"ז — 1957.

על פי חוק זה הורשע אהרון כהן, ונידון לעונש-מאסר חמור ביותר.

ועל פסק-דין זה הוגש עירעור, התלוי ועומד עתה בדיון משפטי.

השאלה העומדת בפני השופטים העליונים אינה: האם אהרון כהן הנו מרגל, במובן המקובל בפי אדם גורמלי? השאלה העומדת בפניהם היא רק זאת: האם אהרון כהן אשם על פי חוק בסחון המדינה?

ורק שאלה זו לכדה היא סוב יודיצה — האם אהרונצ'יק חזק אשם על פי הסעיף המסויים הזה של החוק המסויים הזה?

לגבי האיש אהרונצ'יק, ולגבי כל מוקריו, זוהי שאלה חשובה מאוד. כי בה תלוי עתידו האישי — אם יחזור לחיק משפחתו ומשקו, אם יבלה שנים ארוכות-ארוכות של חייו כלאו בכלוב.

אולם מבחינה ציבורית אין לשאלה זו שום חשיבות.

★ ★ ★

כי אותנו כלל אין זה מעניין אם אהרונצ'יק כהן אשם על פי חוק מסויים זה. כי החוק הזה כולו מתועב בעינינו.

בעינינו זהו חוק-דיכוי, חוק רודני, חוק טוטאליטארי, אשר לא יכירו מקומו בחברה של בני-תורין, במדינה הדוגלת בזכויות-האדם.

בעינינו חובה קדושה היא ללחום לביטולו של חוק זה. והמלחמה הזאת — אינה סוב יודיצה כלל וכלל. אין היא נמצאת תחת השופט. מותר להגות בה, ולדבר עליה, ולפי עול בה.

ואת המלחמה הזאת אין לדחות עד אחרי העירעור בפרשת אהרונצ'יק. העירעור כלל אינו נוגע בה.

מי שמאמין כי חוק כבסחון המדינה הוא

בלתי-מוסרי מעיקרו, שחוק זה עושה פלסטר את כל מושגי הצדק והדמוקרטיה — מה השוב לו אם אהרונצ'יק נמצא אשם על פי חוק זה בערכאה הראשונה או האחרונה? האם ישנה הדבר את יחסו לאהרונצ'יק? על כן אסור לדחות את המאבק הציבורי לחיסול החוק, ואת המאבק הציבורי להגנת אהרונצ'יק. ואסור שבעתים לתרץ דחיה כזאת בהמתנה לתוצאות העירעור.

כי תירוץ כזה, יש בו מושום הכרה מוסרית בחוק זה — אותו אפשר להפעיל בכל רגע נגד כל אחד מאתנו.

★ ★ ★

אולם גם זה עניין מישני הוא, לעומת העיקר. דומני שאבטא את רוחו של אהרונצ'יק עצמו אם אומר: גורלו של אהרון כהן האיש חשוב פחות

אהרון כהן: מה מונח על כף המאזניים?

מאשר גורל היצירה לה הקדיש את השנים האחרונות, ואשר בגללה העלה על עצמו את זעם האחד כדורו — ספרו.

כאשר אך נעצר אהרון כהן, נתעוררה השאלה מדוע הופעל חוק קטלני זה (בו הרי אפשר לקטול את כולנו, בכל רגע) דחקא נגדו, ודחקא באותה שעה.

רבים, ואנוכי ביניהם, סברו כי הדבר קרה יען כי משהו היה מעוניין למנוע בכל מחיר את פרסום ספרו האחרון של אהרונצ'יק, שהגיע באותו זמן לשלב הסופי של עריכתו.

הדבר הזה הצליח.

עברו מאז שלוש שנים וחצי, שלוש שנים וחצי. כל אותו זמן מונח הספר מוכן לדפוס. ספריית הפועלים, ההוצאה המפ"מית שפירסמה את שלושת ספריו הקודמים של אהרונצ'יק, יכלה להוציאו לאור בכל רגע. הדבר היה טבעי לגמרי, שהרי אותם שלושה ספרים, שטיפלו בדברי ימי הערבים, לא היו אלא הקדמה ומבוא לספר הרביעי, הקובע העיקרי, המטפל ביחסי ישראל-ערב.

אולם הדבר לא קרה. מפ"ם מינתה ועדה של שלושה עסקנים חשובים, שעברה על כתבי-היד בזכוכית מגדלת, ומצאה אותו כשר וכשיר. בכל זאת לא פורסם הספר עד עצם היום הזה.

כך השיג דויד בן-גוריון את מבוקשו. הבשר רח אשר בפי אהרונצ'יק, ששום אדם אחר בארץ אינו מסוגל להשמיעה — הושתקה.

★ ★ ★

הכה נדבר בכנות גמורה, בגלילי-לב מוחלט, בצורה ברורה ועניינית:

אנו, המכירים את אהרונצ'יק מזה שנים רבות, מאמינים בלב שלם שאינו מרגל ואינו בוגד — כפי שאנחנו מבינים שתי מלים אלה. מאמינים אנחנו כי לא התכוון, ולא יכול היה להתכוון, לפגוע ביועדין במדינה, או לפגוע בבטחונה.

אמנם, יכולה להיות שאלה: האם שנה או לא שנה אהרונצ'יק כאשר קיים מגע עם האדם שהוגדר כ„סוכן זר“? האם עשה או לא עשה שטות? האם נהג או לא נהג במלוא האחריות המפלגתית והתנועתית בפרשה זו?

על כך יכולות להיות דעות שונות, וכל אחד זכאי לדעה משלו. אך על דבר אחד אין ויכוח, ולא יכול להיות שום ויכוח:

כל זה אינו נוגע לספרו של אהרונצ'יק. לא הספר הועמד למשפט. ועל כן אין קשר — ואסור שיהיה קשר — בין המשפט לבין פירסום הספר.

לספר יש רק שופט אחד ויחיד: ציבור הקוראים.

★ ★ ★

קראתי את כתבי-היד של ספר זה. ורק כאשר קראתי, הבנתי מדוע כה חשוב לדויד בן-גוריון למנוע את פירסומו לצמיתות, ומדוע חובה לאומית היא להביא לפירסומו אלאחר.

אין זה ספר סנציוני. פירסומו לא יביא לזיעוץ לאומי ולא ימוטט את יסודות המישטר.

אהרונצ'יק אינו עתונאי, המגלה מיסמך מרעיש. הוא דומה יותר לתובע כללי במישפט היסטורי, המצרף בעיקר ביות אכזרית מאות פרטים קטנים לכתבי-אישום שלם ומחץ.

על גבי מאות רבות של עמודים, לוקט אהרונצ'יק מאות מיסמכים נשכחים, עשרות עדויות הקבורות בספרים גנוזים, שפע לא-יתואר של עובדות היסטוריות בדוקות ומוכחות, ממוסמכות בקפדנות עלילתית.

חומר זה מוכיח כי מאז ימי הביילויים ועד ימינו אלה, בכל שלב ושלב של ההתפתחות הרתי-האסונוט, היתה להנהגה הציונית הברירה בין מלחמה ושלום, בין השתלבות במרחב לבין אוריינטציה על תורכים, גרמנים, בריטים, אמריקאים וצרפתים.

זהו ספר ארוך, שלא קל לקרואו. ספר כזה אינו משנה בין לילה את השקפת-העולם של הממונים, שינקו את התעמולה הרשמית עם חלב האם. השפעתו תהיה שונה — ארוכת-טווח ומעמיקה.

הוא ישפיע בהכרח על כל פרשן רציני, על כל היסטוריון שיבוא בעתיד לסכם את תולדות שני הנורות האחרונים — שנות עלייתו ושלטונו של האיש דויד בן-גוריון וחבר מרעיו.

ספר זה יקטול ללא רחמים את האגדה החיפ'י-נורית אותה טיפח בן-גוריון בשקידה ובהצ'י-לחה.

ברגע זה יש לבן-גוריון זקוק, בן ה"57, רק עניין אחד בחייו: להבטיח את מקומו בהיסטוריה. לכך מוקדשות כמעט כל מחשבותיו, כל נאומיו, כל מעשיו. אין פלא שהוא רואה בספר כזה אייב ראשון במעלה העלול להכתיים את דמותו כפי שתצטייר בעיני ההיסטוריה.

על כן חובה עליונה היא לפרסם את הספר, ומייד — למען האמת, למען חופש הביטוי והמחשבה, למען עתידנו הלאומי.

★ ★ ★

ברצוני להפנות מעל גבי שבויעון זה כמה מלים ליודיי במפ"ם. הלחאי ויקבלו אותם כרוחם. לא אתערב ביחסים הפנימיים בצמרת מפ"ם. לא אתחכם עם עסקן זה או אחר. אין זה תפקידי. הייתי רוצה לדבר אל מפ"ם כולה, אל המנהיגים ואל חברי השורה.

מאז יומה הראשון של פרשת אהרונצ'יק, חיה בלבי הכרה אחת, שאני מאמין בה וחש בה בבסחון איתן מוחלט:

לא גורלו של אהרונצ'יק מונח כאן על כף המאזניים, אלא נשמתה של מפ"ם.

מפלגה הבורגת בעצמה, אחרים יכגדו בה, וסופה התנחנות ושקיעה.

אי-פירסום ספרו של אהרונצ'יק לאלתר — הרי זה בגידה בעיקר.

יש רגעים בחיי מפלגה — כמו בחיי אדם — כאשר היא יכולה לרכוש או לאבד את נשמתה לעולם. לדעתי הגיע רגע זה למפ"ם.